

PREDIKAN PÅ BÖNSÖNDAGEN DEN 24/5 1987

I UPPSALA MISSIONSKYRKA.

TEXT MATT 6:5-8.

Vår text är hämtad från bergspredikan, som innehåller den nyare och strängare lag Jesu lärjungar har att följa. Dessa skärpta bud - "men jag säger eder" - framställs här med den organiserade fromheten inom dåtida judendom såsom negativ och mörk bakgrund. Många forskare menar att bilden av fariséerna är orättvist mörk.

För oss, som idag försöker förstå texten, blir Jesu ord en kritik av oss själva och vår organiserade fromhet. De nutida kyrkosamfundet är faktiskt ganska lika den dåtida judendomen. Somliga ibland oss vill förnya bönelivet och de drar sig inte för att rekommendera sådana yttre anordningar som gör bönerna synliga: man skall inte skämmas för att bedja, öppet och offentligt. Andra vill tona ner intresset för gudstjänsten, de talar i stället om det sociala handlandet såsom den kristna församlingens viktigaste uppgift: kyrkan skall öppet träda fram på samhällslivets område, både intationellt och här hemma. Bägge grupperna blir, så tycks det, tillrättavise av Jesus i bergspredikan.

Vår text idag handlar om bönen. Den skall döljas, göras osynlig, den skall äga rum i kammaren, bakom stängda dörrar, säger Jesus. Det låter som en åthutning mot dem som vill ha mer av offentliga böner i gudstjänsten. Men de sociala reformivrarna får, också de, höra ett ord om något som skall döljas: gärningarna. "Ge dina allmosor i det fördolda! Låt inte vänstra handen veta vad den högra gör!", står det, alldeles före vår text (Matt 6:3-4). Allt det som den judiska fromheten öppet visar, det är tre ting, allmosor, bön och fasta, allt detta skall gömmas - det skall göras men göras i det osynliga, när ingen ser det.

Tillspetsat till övermått är det som Jesus säger om fastan. När man höll kalas på den tiden, smorde man in huvudet och håret med olja för att visa: Här kalas vi, här slår vi på stort. Nu säger Jesus: Gör precis så när du fastar, gör så när du avstår, när du offrar något som är dyrbart! Bete dig som om du höll fest! Dölj undan att du avstår något till andras gagn! Låt ingen få se att du är god! Så säger Jesus omedelbart efter vår text (Matt 6:16-18).

I detta stora sammanhang, där allt handlar om medveten fördoldhet, om avsiktlig undangömning, ingår textens ord om bön i stängd kammare. Vi tänker: om det åtminstone vore en bönekammare, ett rum för enskild andakt, ett heligt rum! Men kammaren är förrådkammaren, det enda rum i bostadshuset som hade lås och kunde stängas, det stora skafferiet, fyllt av vardagens ting. När jag går in där, anar ingen att jag har för avsikt att bedja. En enda vet vad jag gör, Gud i himmelen, han som "ser i det fördolda".

Och nu kommer vi till den stora gåtan i texten, satsen i textens mitt. Om du döljer det goda du gör, om du gömmer undan sina gärningar, då får du lön. Det står så, rakt fram: vanlig, enkel lön för mödan: "Då skall din fader, som ser i det fördolda, belöna dig". Översättningen till svenska 1917 hade ett ännu mera affärsmässigt ord: "...din far, som ser allt skall vedergälla

dig...." Du skall får betalt! Var inte orolig! Den undangömda bönen i det fördolda lönar sig. Vad menas med detta?

Den som talar är Jesus. Han hade erfarenhet av den effekt hans ord och handlingar kunde ha bland människorna, han visste mycket om framgångsrikt verkande. Och han hade också erfarenhet av brist på effekt, erfarenhet av nederlag bland människorna - ingen hör på, ingen förstår. Om honom säger Hebréerbrevet: "Under sitt liv på jorden uppsände han med höga rop enträgna böner till den som kunde rädda honom från döden - och han blev bönhörd..." (Hebr. 5:7),. Vad är detta för bönhörelse? Han bad ju så i Getsemane, men effekten - vad bestod den av? Han blev avrättad. Han blev inte räddad undan döden. Vad består då bönhörelsen i?

Bönhörelsen består i något som är större än att privat överleva. Intet ord av Jesus åskådliggör bättre vad denna bönhörelse är, ingen liknelse är klarare på denna punkt än vad ordet om vetekornet är (Joh 12:24). Vetekornet, det är som en enda ordlös bön när det fallar, ner i jorden. När den mörka mulden sluter sig omkring det utsådda vetekornet då stänges dörren till kammaren, förrådkammaren, där det bedes vintern lång nere i marken. Bönhörelsen är skörden, uppståndelsen, livets seger över döden i form av skörd, detta som är större än att privat överleva, bara existera vidare i den skyddade ensamhetens förtorkade tillstånd. Så, genom skörd, blev Jesus bönhörd, i Påsken. Så kan varje bedjare bli bönhörd, i en oavbruten Påsk för hela mänskligheten, en Påsk där vetekorn dör - faktiskt dör - och lever, i nya vetekorn.

Det finns fler helgon än vi anar. Någon sitter kanske nu i bänken bredvid dig och ser inte alls helgonlik ut. Han eller hon lever nämligen vetekornets liv, lite jordiskt och solkigt, ty så är det med vetekorn - det liv som leves för en annan, kanske en annan som dessutom aldrig säger tack. Lever man i den sortens prövningar, då breder man gärna en slöja av skämtsamheter över sitt armod. Humorn är den olja jag smörjer mitt huvud med, den olja som döljer att jag fastar. Nere under denna yta av munterhet kvider hjärtat, det suckar och kvider, i "rop utan ord". Sådana rop är bön.

Vad Anden driver fram i oss, säger Paulus i sitt sagolika kapitel om "skapelsens suckan", Romarbrevet åtta, vad Anden driver fram i oss är just detta: rop utan ord. vi hörde nyss detta läsas, det är dagens episteltext. Lagd under träldomens välde beder människan, i kamp och i längtan efter frihet. Hon beder och kvider tillsammans med hela skapelsen, de plågade djuren och de döende träden. Har man sett svanar och änder kämpa i strandkanten med fjädrarna indränkta i den giftiga orenhet som vi har släppt ut i deras värld, då tvivlar man inte på att skapelsen verkligen suckar. Och vi har del i plågan, vi människor som pinar inte bara djuren utan också varandra. Och i denna bön ligger ett undertryckt men okuvligt hopp, hoppet om uppståndelse, detta som vetekornet väntar på under långa vintermånader.

Du som anklagar dig själv för att du inte har kommit fram till ett "ordnat andaktsliv" - frukta icke! När du bär på din börda, beder du redan, med rop utan ord och med dörren stängd, alldeles så som Jesus har sagt att det skall vara. Och när detta sker, finns det en fader, som ser

i det fördolda - och som hör din bön. Det kan dröja innan skörden börjar växa men en dag händer det: det blommar i din öken och andra får också smaka frukten av din ensamma kamp.

Låt oss bedja:

Gud, ge oss det tålamod som uthärdar i väntan på skörd. Ge oss visshet om uppståndelsen så att vi icke förtvilar under dödens välde. Hjälp oss att aldrig sluta att ropa ut vår nöd, med suckan utan ord. I Jesu namn. Amen.